

Το αληθινό καλό κατανοείται με την ψυχή... (Κωνσταντίνα Γογγάκη, Επ. Καθηγήτρια Παν/μίου Αθηνών)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Όλοι οι άνθρωποι αναζητούν και ερωτεύονται το ωραίο και το αγαθό. Γι' αυτό και ο έρωτας πρέπει να είναι έρωτας του κάλλους,¹² ή, αλλιώς, να είναι έρωτας με αντικείμενο την παντοτινή κατοχή του αγαθού. Η πλειοψηφία, όμως, κατά την αναζήτησή της χάνει τον δρόμο και προσκολλάται στο είδωλο του κάλλους, αντί στο ίδιο το κάλλος, στο

είδωλο του αγαθού, αντί στο ίδιο το αγαθό.

Ο σκοπός, όμως, του έρωτα κατά τον Πλάτωνα είναι το απόλυτο κάλλος και το απόλυτο αγαθό, το οποίο ωστόσο, κάλλος ή αγαθό, δεν χωράει στο πλαίσιο της πεπερασμένης γήινης πραγματικότητας. Για να κατακτήσει η ψυχή την ύπαρξη εκείνη η οποία θα είναι αντάξια του ανθρώπου, πρέπει να αποχωρισθεί από το σώμα. Ο δρόμος προς την αληθινή ζωή, τη ζωή του αγαθού, περνάει μέσα από το θάνατο. Το νόημα της ζωής είναι η γνώση, η αληθινή φιλοσοφία, η οποία δεν είναι παρά μια μελέτη θανάτου.¹³

Ο αληθινός φιλόσοφος, ο ενάρετος άνδρας, διακρίνεται από τους υπόλοιπους θνητούς ακριβώς επειδή επιθυμεί να απελευθερώσει την ψυχή του από τα σωματικά δεσμά της. Επιζητεί την σοφία, αλλά σε αυτήν του την αναζήτηση το σώμα του δρα ανασταλτικά, καθώς οι αισθήσεις τον παραπλανούν αδιάκοπα. Η ψυχή δεν συλλαμβάνει την αλήθεια με την κατ' αίσθησιν εμπειρία, αλλά με τη βοήθεια του συλλογισμού. Λειτουργεί καλύτερα όταν δεν την εμποδίζει η ηδονή, το πάθος, όταν γίνεται δηλαδή ανεξάρτητη από το σαρκικό στοιχείο. Όσο το δυνατόν η ψυχή απελευθερώνεται από τη σχέση της με το σώμα, τόσο περισσότερο στρέφεται προς την Ιδέα και προς το *ἀληθῶς* [ὄν](#).¹⁴

Το αληθινό, το καλό,¹⁵ το αγαθό, το δίκαιο, το κάλλος κατανοούνται με τα πνευματικά μάτια, δηλαδή με την ψυχή. Τόσο περισσότερο προσεγγίζει κανείς την γνώση, όσο περισσότερο απαρνιέται το σώμα του. Η πλήρης γνώση καθίσταται δυνατή για τον άνθρωπο, κατά τον Πλάτωνα, μόνο μετά την ολοκληρωτική απόσχιση του από το σώμα, δηλαδή μετά το θάνατο, αφού απαλλαγεί από τα σαρκικά δεσμά.¹⁶ Ο ανώτατος στόχος της φιλοσοφικής παιδείας είναι να οδηγηθεί η ψυχή στη θέαση της ιδέας του αγαθού, η οποία αποτελεί τη θεμελίωση της δικαιοσύνης¹⁷ και των άλλων ιδεών, τη θεμελίωση κάθε αρετής, ωφελιμότητας και χρήσης.¹⁸

Για να φθάσει, όμως, κανείς στη θέαση αυτή, οδηγεί την ψυχή του με μαθήσεις, οι οποίες αποβλέπουν στη σταδιακή απομάκρυνση από το αισθητό και στην προσέγγιση του νοητού. Για το σκοπό αυτό προτείνονται συγκεκριμένα μαθήματα, που είναι η Μουσική, η Γυμναστική, τα Μαθηματικά και η Διαλεκτική, η οποία αποτελεί την κορωνίδα, το επιστέγασμα των μαθημάτων.¹⁹

12 Πλάτωνος, Συμπ., 201a. Πβ. Ε. Τρουμπετσκόϊ, ό.π., σελ. 24.

13 Πλάτωνος, Φαίδ., 64a κ.ε. Πβ. Ε. Τρουμπετσκόϊ, ό.π., σελ. 27.

14 Πλάτωνος, Φαίδ., 65a. Πβ. Ε. Τρουμπετσκόϊ, ό.π. Για τη θεωρία των Ιδεών στον Πλάτωνα βλ. W. K. C. Guthrie, 1987 2η, Οι Έλληνες φιλόσοφοι. Από τον Θαλή ως τον Αριστοτέλη, μτφρ. Αντ. Η. Σακελλαρίου, εκδ. Δημ. Ν. Παπαδήμα, Αθήνα, σελ. 83-100. Τίτλος του Πρωτοτύπου: The Greek Philosophers: From

Thales to Aristotle, Routledge Classics, Methuen and Co. Ltd, London, 1950, 19844. Βλ. επίσης Ι. Ν. Θεοδωρακόπουλου, 1947, «Η θεωρία της ιδέας», στο: Ι. Ν. Θεοδωρακόπουλου, Εισαγωγή στον Πλάτωνα, Εν Αθήναις, σελ.159-213.

15 Για την αναγνώριση του καλού, βλ. Robin Barrow, 1976, *Plato and Education, London and Boston: Routledge and Kegan Paul*, σελ. 69 – 70, 53.

16 Πλάτωνος, Φαίδ., 65a,c, 66a,e, 67a,b. Πβ. Ε. Τρουμπετσκόϊ, ό.π., σελ. 28.

17 [Για την υπεράσπιση της δικαιοσύνης στην Πολιτεία](#), βλ. R. Kraut, 1992, «The defense of justice in [Plato's Republic](#)», εις R. Kraut (επιμ.), *The Cambridge Companion to Plato*, Publisher: Cambridge [University Press](#), σελ. 311-337.

18 Πλάτωνος, Πολιτεία ΣΤ 508e, Ζ 517c, ΣΤ 505a. Πβ. Α. Μάνου, 2007, «Το Αγαθό ως η κορυφαία των Ιδεών και τ' Άγραφα Δόγματα», στο Α. Μάνου, *Πλατωνική Φιλοσοφία. Μία ιερή τετρακτύς αποριών*, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, σελ. 41-63. Πβ. επίσης Τ. Αρβανιτάκη, Πλάτων. Περί της κινήσεως, εκδ. Ζήτρος/Σκέψη, σελ. 203.

19 Πλάτωνος, Πολ. Ζ 534e: *ὥσπερ θριγκὸς τοῖς μαθήμασιν ἡ διαλεκτικὴ ἡμῖν ἐπάνω κείσθαι*. Πβ. Τ. Αρβανιτάκη, ό.π., σελ. 204.

[συνεχίζεται]

Πηγή: Διεθνές Φιλοσοφικό Forum [«Ανάδρασις»](#), Κωνσταντίνα Γογγάκη, Επίκουρη Καθηγήτρια Φιλοσοφίας του Αθλητισμού, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, “Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΥΠΟ ΤΗΝ ΟΠΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ”

Διαβάστε το προηγούμενο μέρος του άρθρου [εδώ](#)